

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1925 kl. 1 e. m.

Sammanstatta stats- och bevillningsutskottets memorial, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om utskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Uti den till riksdagen den 2 januari 1925 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov föreslog Kungl. Maj:t, med åberopande av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, under rubriken »Utgifter för kapitalökning» (punkt 2), vilken del av nämnda proposition hänvisades till behandling av statsutskottet, riksdagen att

ej mindre antaga följande

»Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, rusdrycksförsäljningsmedel, omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker samt malt-skatt skall för varje statsregleringsår till en särskild fond avsättas ett belopp av 4,000,000 kronor.

2 §.

Fonden, som benämnes statsverkets fond av rusdrycksmedel, är avsedd att i främsta rummet användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden,

2 Sammansatta stats- och bevillningsutskottets memorial Nr 6.

som äro en följd av mera ingripande åtgärder till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling. Därjämte må fondens medel kunna användas för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder ävensom för tillgodoseende av annat därmed jämförligt ändamål.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1925.»

än även för avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel för budgetåret 1925—1926 anvisa

dels enligt 1 § i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel ett belopp av 4,000,000 kronor,

dels ock såsom överskott å statsverkets fond av rusdrycksmedel ett förslagsanslag av 2,500,000 kronor.

Till statsutskottets behandling överlämnades jämväl följande före motions tidens utgång vid riksdagens början väckta, förevarande ämne berörande motioner, nämligen:

inom första kammaren: nr 111 av herrar *von Koch* och *August Ljunggren*, nr 112 av herr *August Ljunggren* och nr 113 av herr *Bergman*, samt

inom andra kammaren: nr 70 av herr *Nylander* och nr 212 av herr *Elof Ljunggren m. fl.*

Ifrågavarande del av förenämnda proposition och ovanberörda motioner behandlades av sammansatt stats- och bevillningsutskott i dess utlåtande nr 1, därvid utskottet hemställde,

»att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande, i statsverkspropositionen under rubriken »Utgifter för kapitalökning» (punkt 2) gjorda framställningar och med avslag å ifrågavarande motioner I:111 av herrar *von Koch* och *August Ljunggren*, I:112 av herr *August Ljunggren*, I:113 av herr *Bergman*, II:70 av herr *Nylander* och II:212 av herr *Elof Ljunggren m. fl.*,

ej mindre antaga ovan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel;

än även för avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel för budgetåret 1925—1926 anvisa

dels enligt 1 § i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel ett belopp av 4,000,000 kronor,

dels ock såsom överskott å statsverkets fond av rusdrycksmedel ett förslagsanslag av 2,500,000 kronor.»

I en vid sammansatta stats- och bevillningsutskottets utlåtande nr 1 fogad, av herr *Johan Bergman m. fl.* avgiven reservation hemställdes, »att riks-

dagen måtte, med förklarande, att riksdagen icke kunnat i oförändrat skick bifalla Kungl. Maj:ts förevarande, i statsverkspropositionen under rubriken »Utgifter för kapitalökning» (punkt 2) gjorda framställningar, samt med anledning av motionerna I: 111, I: 112, I: 113 och II: 212 ävensom med avslag å motionen II: 70,

1) antaga följande:

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningskatt, maltskatt, rusdrycksförsäljningsmedel samt omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker skall, efter avdrag av vad på grund av särskilda bestämmelser restituerats av brännvinstillverkningskatte- eller maltskattemedlen, till en särskild fond avsättas vad som för varje statsregleringsår överskjuter ett belopp av 77,500,000 kronor. Därest ytterligare någon skatt eller avgift å rusdrycker utöver de ovan nämnda kommer att fastställas, skall jämväl avkastningen av sådan avgift, i den mån densamma jämte övriga i denna paragraf nämnda skatter överskjuter nyss nämnda belopp, avsättas till fonden.

Skulle för tre på varandra följande statsregleringsår medeltalet av ovan nämnda inkomster understiga 77,500,000 kronor, skall därefter vad som överskjuter detta medeltalsbelopp avsättas till fonden. På enahanda sätt förfares, om därefter vid årligen verkställd uträkning befinnes, att medeltalet av ovan nämnda inkomster under närmast föregående tre statsregleringsår ytterligare nedgått. Vid berörda medeltalsberäkning skall hänsyn icke tagas till inkomst, som influtit under statsregleringsperioden 1 januari —30 juni 1923.

2 §.

Fonden, som benämnes statsverkets fond av rusdrycksmedel, är avsedd att i främsta rummet användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som äro en följd av mera ingripande åtgärder till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling. Därjämte må fondens medel kunna användas för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder ävensom för tillgodoseende av annat därmed jämförligt ändamål.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1925.

4 *Sammansatta stats- och bevillningsutskottets memorial Nr 6.*

2) för avsättning till statsverkets fond av rusedrycksmedel för budgetåret 1925—1926 såsom förslagsanslag anvisa

dels enligt 1 § i förordningen angående statsverkets fond av rusedrycksmedel ett belopp av 4,000,000 kronor,

dels ock såsom överskott å statsverkets fond av rusedrycksmedel ett belopp av 2,500,000 kronor.»

Av sammansatta stats- och bevillningsutskottet tillhandakomna protokollsutdrag framgår, att kamrarna vid behandlingen av utskottets ovan nämnda utlåtande nr 1 fattat skiljaktiga beslut, i det att första kammaren bifallit vad utskottet hemställt, under det att andra kammaren bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen.

Skiljaktigheterna mellan kamrarnas beslut hänföra sig dels till lydelsen av förordningen om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ i förordningen angående statsverkets fond av rusedrycksmedel och dels — vilket är en konsekvens av den nyssnämnda skiljaktigheten — till frågan om naturen av det anslag, som enligt 1 § i nämnda förordning skall anvisas.

Enligt första kammarens beslut skall 1 § i sagda förordning så avfattas, att årligen av statsverkets inkomster av vissa skatter ett fast belopp av 4 miljoner kronor avsättes till statsverkets fond av rusedrycksmedel.

Andra kammarens beslut innebär, att samma paragraf skall erhålla en lydelse, enligt vilken årligen det belopp, varmed statsverkets inkomster av vissa skatter överstiga 77.5 miljoner kronor, skall avsättas till fonden. Enligt sakens natur måste detta avsättningsbelopp, som är till siffran obekant men beräknats till 4 miljoner kronor, erhålla karaktären av förslagsanslag.

I fråga om lydelsen av 2 § i den föreslagna förordningen råder visserligen överensstämmelse mellan kamrarna, men är ändringen av förordningen i denna del beroende av den ifrågasatta ändringen av 1 § i förordningen och bör vid sådant förhållande icke vidtagas utan att samtidigt 1 § i förordningen ändras i enlighet med antingen Kungl. Maj:ts och utskottets eller reservanternas förslag.

Vad angår anvisandet såsom överskott å statsverkets fond av rusedrycksmedel av ett belopp av 2.5 miljoner kronor, som utgör beräknad räntavkastning av fonden, hava kamrarna fattat samstämmiga beslut, vadan i denna del av frågan icke erfordras vidare yttrande från utskottets sida.

Jämlikt 63 § riksdagsordningen åligger det bevillningsutskottet att söka sammanjämka de skiljaktiga beslut, i vilka kamrarna sålunda stannat.

En sådan *sammanjämkning* har utskottet ansett kunna äga rum enligt nedan angivna grunder:

Båda kamrarnas beslut innebära, såsom förut är nämnt, att för nästa budgetår 4 miljoner kronor anvisas för avsättning till rusedrycksmedels-

fonden. Då skiljaktighet råder beträffande de grunder, efter vilka detta belopp skall beräknas, synes denna fråga kunna ställas på framtiden och Kungl. Maj:ts proposition, i vad den rör ändringar i nämnda förordning, nu allenast böra föranleda, att kamrarna, vardera med frånträdande av sitt beslut därom, förena sig i en hemställan om att sistberörda fråga måtte underkastas ytterligare utredning samt om framläggande för 1926 års riksdag av det förslag i ämnet, vartill utredningen kan giva anledning. För att bereda riksdagen handlingsfrihet beträffande anvisandet av lämpligt belopp för nästa budgetår erfordras emellertid ett riksdagens beslut, att 1 § i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel sättes ur kraft för budgetåret 1925—1926, i vad samma paragraf innehåller stadgande därom, att av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt och rusdrycksförsäljningsmedel ävensom den år 1920 beslutade mertull å arrak och rom visst belopp skall avsättas till en särskild fond. Sedan riksdagen fattat beslut därom, är riksdagen oförhindrad att besluta om anvisande för avsättning till fonden av det belopp, riksdagen finner för gott bestämma. Detta belopp synes därvid i enlighet med båda kamrarnas samstämmiga beslut böra bestämmas till 4 miljoner kronor, vilket belopp under sådana förhållanden givetvis skall i riksstaten uppföras utan särskild anslagsbeteckning.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, vardera kammaren med ändring — utom i vad angår anvisande såsom överskott å statsverkets fond av rusdrycksmedel av ett förslagsanslag av 2,500,000 kronor — av sina förut fattade beslut,

1:o) antaga följande

Förslag

till

förordning angående visst undantag för budgetåret 1925—1926 från föreskrifterna i förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Härigenom förordnas, att vad i 1 § förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel stadgas därom, att av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt och rusdrycksförsäljningsmedel ävensom den år 1920 beslutade mertull å arrak och rom visst belopp skall avsättas till en särskild fond, icke skall lända till efterrättelse för budgetåret 1925—1926.

6 *Sammansatta stats- och bevillningsutskottets memorial Nr 6.*

2:o) för avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel för budgetåret 1925—1926 anvisa ett belopp av 4,000,000 kronor; samt

3:o) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, efter verkställd ytterligare utredning, för nästa års riksdag framlägga det förslag till ändring av de i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel meddelade bestämmelserna, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 23 maj 1925.

På det sammansatta utskottets vägnar:

GUSTAF BOMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Boman, Lindblad, Vennersten, Bergman, Rosén* och *Alexis Björkman*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Wiklund, Kristensson* i Göteborg, *Lithander, Olsson* i Golvvasta och *Olsson* i Gävle.

Reservation

av herrar *Bergman, Rosén, Alexis Björkman* och *Olsson* i Gävle, vilka anfört följande:

Inom utskottet hava vi ansett, att dess memorial bort hava följande lydelse:

»Uti den — — — lika med utskottet — — — från utskottets sida.

De olika meningar, i vilka kamrarna sålunda stannat, har utskottet icke funnit sig kunna sammanjämka.

Kamrarnas beslut i förevarande fråga avser dels antagandet av en viss förordning och dels anvisandet av två särskilda anslag. I båda avseendena hava kamrarna, såsom förut erinrats, stannat i olika beslut, i fråga om anvisandet av anslagen dock endast rörande det ena och såtillvida, att första kammaren därvid anvisat ett fast belopp och andra kammaren ett förslagsanslag. I sistnämnda del av frågan borde otvivelaktigt, därest densamma vore fristående och då sammanjämkning icke kunnat åstadkommas, gemensam omröst-

ning äga rum. Anslagets natur är emellertid helt och hållet beroende av den omfattning, som 1 § i förevarande förordning har, vid vilket förhållande den gemensamma omröstningen, om sådan anordnas, måste gälla icke endast själva anslagsfrågan för nästa budgetår utan jämväl den ifrågavarande förordningen eller i varje fall dess 1 §. Med hänsyn till innehållet i berörda stadgande och det oupplösliga sambandet mellan lydelsen därav och anslagsfrågan har utskottet icke heller funnit, att förevarande fråga kan bliva föremål för gemensam omröstning.

Vid detta förhållande bliva sålunda författningens nuvarande bestämmelser alltfört gällande. Enligt dessa skall av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningskatt, maltskatt och rusdrycksförsäljningsmedel ävensom den år 1920 beslutade mertull å arrak och rom, efter avdrag av vad på grund av särskilda bestämmelser restituerats av brännvinstillverkningskatte-, maltskatte- eller tullmedlen, till statsverkets fond av rusdrycksmedel avsättas vad som för varje statsregleringsår överskjuter ett belopp av 18,800,000 kronor.

I det vid innevarande riksdag föreliggande budgetsförslaget hava ovan nämnda till avsättningsinkomster hänförliga inkomster beräknats till följande belopp, nämligen

brännvinstillverkningskatten	kronor	14,500,000
rusdrycksförsäljningsmedlen	»	14,000,000
maltskatten	»	15,000,000
och mertullen å arrak och rom	»	700,000
eller sammanlagt kronor		44,200,000

Minskas sistnämnda belopp med 18,800,000 kronor, skall således enligt gällande 1 § i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel anvisas ett belopp av 25,400,000 kronor för avsättning till fonden.

Med tillämpning av nyss angivna beräkningsgrund skulle således för budgetåret 1925—1926 komma att till fonden avsättas 21,400,000 kronor mera än som av Kungl. Maj:t föreslagits. Det ökade medelsbehov, som med ett dylikt tillvägagångssätt skulle uppkomma, skulle emellertid kunna täckas genom att, med stöd av 2 § i förevarande förordning, av fondens medel ett motsvarande belopp toges i anspråk för budgeten. Enahanda förfaringssätt har kommit till användning vid såväl 1923 som 1924 års riksdag.

Därest riksdagen delar den av utskottet uttalade uppfattningen, torde statsutskottet vid uppgörandet av statsregleringen för budgetåret 1925—1926 komma att av nu omförmälda anledning föreslå dels den avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel, som betingas av att nuvarande bestämmelser fortfara att gälla, dels ock att för täckandet av den brist i budgeten, som uppstår på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut, må från statsverkets fond av rusdrycksmedel enligt 2 § i förordningen angående fonden tagas i anspråk ett belopp av 21,400,000 kronor.

8 *Sammansatta stats- och bevillningsutskottets memorial Nr 6.*

Vid här angivna förhållanden har, enligt utskottets mening, frågan om ändring av 1 och 2 §§ i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusedrycksmedel samt om anvisande, enligt nämnda 1 § i viss ändrad lydelse, för avsättning till fonden av 4 miljoner kronor för denna riksdag förfallit, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.»

Då emellertid utskottets majoritet avböjt detta, få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå utskottets sammanjämningsförslag.